

De torenhaan waakt over dorp en stad

Pastoor Irec Crasborn zegende deze zomer de nieuw vergulde torenhaan van de Swalmense Lambertuskerk. In haar jaarboek neemt de heemkundevereniging Maas- en Swalmdal daarom de torenhaan onder de loep.

SWALMEN

DOOR MARCEL VAN LIER

Henri Smeets krijgt het elke keer warm van binnen als hij in de verte de torenspits ziet opdoemen. Dat gevoel weer thuis te zijn ervaart de Swalmenaar al vanaf zijn prilstste jeugd. 'Het is elke keer een magisch moment', opent hij zijn bijdrage aan het jaarboek 2018 van heemkundevereniging Maas- en Swalmdal.

Onderwerp van het artikel is de parmantige haan die vooral bij helder weer de aandacht trekt. Dan schittert zijn goudkleurige verenkleed door het fel weerkaatsende zonlicht. Toch heeft Smeets zich al die keren nooit afgevraagd waarom op elke kerktoeren eigenlijk een haan staat. Hoog tijd voor nader onderzoek dus. De toen zesjarige Bennie Keijers uit Weert stelde dezelfde vraag in 2003 aan de WegWijs-redactie van *De Limburger*.

De symboliek van de torenhaan is immers voor volwassenen al zware theologische kost. De haan kondigt de nieuwe dag aan en verjaagt de nacht met zijn gekraai. Daarom omarmt de katholieke kerk het wakkere dier als symbool voor Christus die als brenger

Pastoor Irec Crasborn zegende deze zomer de Swalmense torenhaan.

FOTO PETER GEHRKENS

van het licht de macht van de duisternis overwint.

Voor boeren en burgerij was de torenhaan een belangrijke boodschapper. Dat verklaart waarom hij altijd met zorg en respect is behandeld. Zo is het van oudsher echt goud wat er blinkt. Bladgoud weliswaar, maar daarom niet minder kostbaar.

'Fieje Sjang'

De Swalmense haan zag in de jaren '50 het daglicht in de werkplaats van de firma Geraedts, plaatselijk bekend als 'Fieje Sjang'. De vogel is gemaakt van roodkoper, een duurzaam metaal dat langdurig bestand is tegen weer en wind. Hij is uniek in zijn soort, aangezien vrijwel alle torenhanen indertijd afkomstig waren van het Roermondse familiebedrijf Claessens. Swalmenaar Jos Claessens, de laatste van drie generaties koperslagers, zag na de oorlog de ene na de andere

beschadigde haan op de operatietafel belanden; sommige zaten vol met kogelgaten. Het maken van een haan was intensief handwerk en daardoor erg prijzig. Vergulden is zo mogelijk nog meer tijdrovend en vergt naast veel geduld vooral opperste concentratie. Jos Loonen uit Roermond beschikt over de vereiste 'gouden handjes'. De flinterdunne blaadjes bladgoud worden met een speciaal penseel aangebracht. Loonen maakt hierbij gebruik van een windvang, aangezien het goud bij de minste luchtverplaatsing wegwaait.

Halsbrekende toeren

Het plaatsen van de haan was vroeger evenmin, excusez le mot, 'een kippetje'. Jos Claessens herinnert zich nog als de dag van gisteren hoe hij met de haan op zijn rug over de klimhaken van de torenspits naar boven kroop en halsbrekende toeren uithaalde

om de vogel, twaalf kilo schoon aan de haak, op het kruis te heffen. Zonder veiligheidsgordel. Want met zo'n ding valt niet te werken, vond vader Sef. Die niettemin elke keer zijn hart vasthield. 'Haaj dich good vas jóng!', riep hij zijn zoon duizendmaal toe.

Terug naar deze zomer, en het herplaatsen van de nieuw vergulde Swalmense torenhaan. Pastoor Crasborn besloot niet zonder meer te vertrouwen op bijstand van boven en steeg voor de zegening van de haan wijselijk in een hijsbak naar hogere sferen. Onder op het plein keken de parochianen toe hoe hun herder te werk ging. „Dichter bij de Heer zal hij voorlopig niet komen” grapte een van hen.

Hoe dan ook, Swalmen is verguld met zijn nieuwe haan, die weer waakt over de dorpelingen en Henri Smeets als vanouds de weg naar huis wijst.